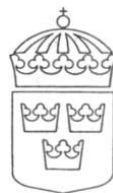

Riksdagens protokoll

1991/92:68

Fredagen den 21 februari

Kl. 13.00 – 13.02

Protokoll
1991/92:68

1 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att socialdemokratiska riksdagsgruppen på grund av uppkommen vakans hade anmält Ingela Thalén som ny ledamot i arbetsmarknadsutskottet efter Mona Sahlin.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Ingela Thalén (s)

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1991/92:88 till näringsutskottet

1991/92:91 till arbetsmarknadsutskottet

1991/92:104 till socialutskottet

Redogörelse

1991/92:6 till utbildningsutskottet

Motionerna

1991/92:A4 och A5 till arbetsmarknadsutskottet

1991/92:Fi31 till finansutskottet

3 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1991/92:KU23 Sekretess inom rättsväsendets informationssystem

1991/92:KU24 Vissa riksdagsfrågor

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

Anmälan om interpellationer

Skatteutskottets betänkanden
1991/92:SkU14 Ändringar i uppbördslagens regler om överföring av skatt till främmande stat
1991/92:SkU15 Förtidsåterbetalning av preliminär skatt

Justitieutskottets betänkande
1991/92:JuU9 Regional ledningsorganisation inom polisen

Försvarsutskottets betänkanden
1991/92:FöU7 Vissa ändringar i räddningstjänstlagen
1991/92:FöU8 Beredskapsbudget för totalförsvarets civila del

Socialförsäkringsutskottets betänkande
1991/92:SfU7 Huvudmannaskapet för sjukreseadministrationen

4 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 20 februari

1991/92:112 av *Eva Zetterberg* (v) till justitieministern om kidnappade barn:

I Sverige finns i dag ett antal svenska kvinnor som fått sina barn bortrövade av barnens utländska pappor. Andra kvinnor lever under starkt hot om att kidnappning skall ske. Trots att svenska domstolar tilldömt kvinnan vårdnaden förekommer det att fäderna vid utövandet av sin umgängesrätt kidnappar barn.

Kvinnorna har mycket små chanser att återfå vårdnaden om barnen. Många har inte ens möjlighet att träffa sina barn. Ett vanligt mönster tycks vara att männen lämnar barnen till släktingar i sina hemländer och sedan själva återvänder till Sverige. Barnen är i dessa fall berövade båda sina föräldrar.

Ett av dessa uppmärksammade fall var uppe till prövning och beslut i högsta domstolen (HD) nyligen. Fadern har i det aktuella fallet rövat bort barnet från Sverige och placerat sonen hos sina föräldrar i Tunisien. Tidigare rättsinstanser har tilldömt modern vårdnaden. HD beslöt att gå emot dessa tidigare beslut, med anledning av att sonen sedan 1982 varit placerad hos farföräldrarna i Tunisien. Faderns bortrövande av sonen kan därmed uppfattas som en sanktion från högsta rättsinstans. Många av de kvinnor som i dag lever i hopp om att återfå sina bortrövade barn är djupt oroade. Detsamma gäller de kvinnor som har den faktiska vårdnaden om sitt barn, men som ständigt lever med skräcken att fadern egenmäktigt skall ta barnet till ett annat land.

En fader som på detta sätt satt sig över svensk lag kan i dag avtjäna sitt straff i Sverige, och därefter vara fortsatt bosatt i Sverige, medan barnet finns kvar i annat land.

Lagstiftarna har inte förutsatt att denna typ av barnaröv kan inträffa. Det jämföras i straffavseende med snatteri och ger högst två års fängelse. I en flerpartimotion har vi, kvinnor från c, s, fp, m, kds och v påpekat att lagstiftningen på detta område måste ses över. Men innan motionen får sitt slutgiltiga svar vore det av största vikt för de kvinnor som berörs av problemet – och alla personer som engagerat sig i denna sak – att snabbt få veta justitieministerns uppfattning i denna fråga.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga justitieministern:

1. Avser justitieministern att komma med lagförslag som försvårar bortrövandet av barn?
2. Vilka åtgärder tänker justitieministern vidta för att ge ökat skydd för barn som löper risk att bli bortrövade från Sverige?

1991/92:113 av *Berith Eriksson* (v) till utrikesministern om det kurdiska folket:

För snart fyra år sedan – den 16 mars 1988 – bombade Irak den kurdiska staden Halabja med kemisk gas. Under augusti fortsatte Saddamregimen sina gasbombningar av andra städer och ca 100 000 människor flydde till Iran och Turkiet. Under 1988 genomfördes också den största byförstörelsen. Ett exempel är runt staden Amydiha, där 8 000–10 000 män och pojkar över 14 år mördades och unga flickor såldes till andra arabstater för 1 000 dollar styck i samband med byförstörelsen. När fångelserna befriades av kurder, hittades många kvinnor som hållits fångna där sedan 1988 till förströelse och förnöjelse för militär, säkerhetspolis och fångvaktare.

Om reaktionerna från omvärlden hade varit kraftfullare efter bombningen av Halabja, kunde då de följande illdåden ha förhindrats? Ingen kan naturligtvis svara på den frågan, men sådana tankar finns i dag.

Oroligheterna i Turkiet trappas upp. I turkiska tidningar skrivs om militärupptrappningen i de kurdiska provinserna. Turkiets motsvarighet till vår ÖB sade för några veckor sedan, att han visste ett sätt att för all framtid lösa problemen i östra Turkiet och att han var beredd att vidta sådana åtgärder.

I parlamentet har de nyinvalda kurdiska ledamöterna utsatts för ett hårt tryck. De avkrävs att öppet ta avstånd från den kurdiska oppositionen, och har svarat att de tar avstånd från all terrorism – även den statsterrorism som turkisk militär och polis bedriver i området.

På den andra sidan meddelar PKK att nu skall den stora uppgörelsen ske. Under mottot ”nu eller aldrig” aviserar de en stor våroffensiv.

Lokalbefolkningen är mycket oroad. Civilbefolkningen kommer att bli de stora förlorarna här som i alla inbördeskrig.

Min fråga till utrikesministern är:

Vad kan vi från svensk sida göra för att förhindra en ny massaker på det kurdiska folket?

1991/92:114 av *Birgit Henriksson* (m) till justitieministern om kidnappade barn:

För ett par dagar sedan avkunnade HD en dom, som djupt upprört många

svenskar. En svensk kvinna, född och uppvuxen i Sverige, har av svensk domstol fråntagits sitt barn, som också är svensk medborgare. Barnet har förts till Tunisien.

Vi är många, många kvinnor, som efter denna dom undrar över vad ett svenskt medborgarskap betyder. Vi trodde det var en trygghet – vi trodde att svensk lag och rätt och svensk barnkultur var ett starkt skydd för utsatta barn. Vi trodde att lagen om umgängessabotage gällde även om en man kidnappat ett barn och fört det utomlands.

I tio år har en svensk kvinna kämpat för att få tillbaka sitt kidnappade barn. "De svenska myndigheterna har nu gett bort mitt barn till min före detta mans gamla föräldrar", var hennes chockade uttalande efter det att domen fallit. Den före detta maken har tidigare försökt få vårdnaden både i tingsrätt och i hovrätt, men fått avslag. Han är dömd för att ha fört bort barnet, han är även dömd för misshandel av sin före detta fru.

Det är ett tjugotal barn, som på detta sätt rövas bort varje år från svenska mödrar, mot deras vilja. Mannen stannar ofta i Sverige – han har alltså inte, och avser inte heller att ha, tillsynen eller vårdnaden om barnet. Jag anser att lagen om barns rätt här bör följas och mannen utvisas så att han bevisligen kan fullfölja sin plikt att ta personligt ansvar för och sköta vårdnaden av barnet. Nu placeras barnen ofta hos släktingar och berövas kontakten med både sin mor och sin far, något som strider mot rättspraxis i Sverige.

Det förekommer fall, där den som kidnappat ett barn ändå kräver underhåll från modern, trots att hon förnekas rätten att ens träffa barnet.

Den man, som nu av HD tilldömts vårdnaden av sitt kidnappade barn, hade inte ens tilldömts vårdnad av den tunisiska domstolen som ville avvakta svensk dom. Det som nu skett upplevs som dubbelt svek av den svenska domstolen.

Krav på regelbunden kontakt gäller i Sverige. Det har förekommit att man dömt ut höga viten i andra fall – upp till 20 000 kr. Detta kan vara en framkomlig väg. Det finns även andra möjligheter. Frankrike och Algeriet slöt för ett antal år sedan ett avtal om utlämnande och kungjorde även detta med stora annonser. Resultatet blev att kidnappningarna stoppades.

Vid förhandlingarna i tingsrätterna har de kvinnor, som kämpat för att få sina olagligt bortförda barn tillbaka, även fått kämpa mot svårigheten att kulturkompetent folk icke funnits att tillgå för att förklara bakgrund, tänkesätt och synen på rätt och orätt etc. Kulturkunskap är oerhört viktig när man skall sätta sig in i fall som dessa. Barnläkare borde kunna anlitas, liksom islamologer i det fall det rör denna religion och kultur.

Det förekommer även fall där barn förts till Sverige och här gömts undan för den andra föräldern. Dessa fall har inte uppmärksamats på samma sätt trots att även de strider mot rättspraxis. Svenska myndigheter bör även i dessa fall medverka till att lagen följs och att barnens bästa tas till vara.

Med hänvisning till vad som ovan anförts vill jag fråga justitieminister Hellsvik om hon är beredd att ta initiativ för att se över möjligheten att sluta avtal mellan olika länder och Sverige vad gäller utlämnande av kidnappade barn, att överväga att höja påföljden för sabotage av umgängesrätten, att överväga möjligheten av att kunna utvisa den man, som kidnappat sitt barn och som inte bor tillsammans med barnet utan överlåter vårdnaden på andra

och att överväga åtgärder för att även Sverige uppfyller de krav som kan ställas när barn ofrivilligt förts till Sverige.

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

1991/92:115 av Martin Nilsson (s) till civilministern om ungdomars situation:

Anmälan om interpellationer

"Ungdomars egna initiativ är en värdefull resurs som måste tas till vara", skriver ungdomsministern i budgetpropositionens kortfattade avsnitt om ungdomsfrågor.

Viktiga och riktiga ord. I ett samhälle där de äldre anser sig sitta inne med svaren på alla tänkbara frågor finns ingen utvecklingskraft. Däremot, i samhällen där de äldre bemöter de unga med nyfikenhet och öppenhet, där finns förutsättningar för kreativitet och tillväxt.

Regeringen skriver alltså att man önskar ta till vara de ungas engagemang. Den praktiska politiken säger något helt annat.

De ungas vilja att ta ansvar i arbetslivet utnyttjas i allt mindre utsträckning. Ungdomsarbetslösheten ökar i snabb takt. Ungdomarna får beskedet att den viktigaste orsaken är att deras löner är för höga.

Budskapet är tydligt. Ni är övervärderade. Sänk era anspråk, och ni kan kanske få vara med i gemenskapen.

De ungas vilja att sätta bo, och ta ansvar för sina egna liv, förhindras av bostadspolitik. Regeringens nedskärningar på byggområdet drabbar framför allt nyproduktionen. Det är alltså de som i dag saknar bostad, bl.a. ungdomar, som framför allt får bära bördan.

Budskapet är tydligt. Vi har inte råd att bygga bostäder åt er. Ni måste betala mer om ni skall få samma standard som de äldre generationerna.

Regeringen säger att skolan är viktig. Samtidigt försämrats möjligheterna att vuxenstudera. Det kan vid första anblicken framstå som en satsning på de yngre. Det är det inte.

Budskapet till de yngre blir: Ni har en chans att klara er bra i skolan. Misser ni den, då får ni det jobbigt i framtiden. Valfriheten begränsas när vuxenutbildningen skärs ner. Många ungdomar väljer i dag komvux. Skälen är många. De har kommit över sin skoltrötthet. De känner att de inte var tillräckligt mogna när de valde gymnasietlinje första gången osv. För alla dessa ungdomar slås dörren igen.

De ungdomar som vill engagera sig, som känner att de har viktiga åsikter och erfarenheter som de vill bidra med, får av landets ledning veta att de äldre redan slagit in på "den enda vägen".

Budskapet är självfallet enfaldigt. Dessutom förkvävs de ungas vilja till engagemang. De äldre försöker utestänga de unga. Enfaldigt. Enväldigt.

En nyligen gjord kartläggning visar att antalet politiskt förtroendevalda i kommunerna kommer att minska med ca 8 500 under de närmaste åren. Den troliga följden är att antalet yngre i politiken minskar. Färre får en chans att påverka sin egen och andras framtid.

Vår slutsats är att regeringen slår igen dörrarna för många ungdomar.

Dörren till arbetslivet slås igen.

Dörren till bostadsmarknaden slås igen.

Dörren till deltagande i samhällsdebatten slås igen.

Dörren till politiken slås igen.

Dörren till högre utbildning slås igen.

Mot bakgrund av ovanstående frågor jag ungdomsministern:

Vilka åtgärder planerar statsrådet för att förhindra att allt fler ungdomar utestängs från gemenskapen?

1991/92:116 av *Kristina Svensson* (s) till statsrådet Ulf Dinkelspiel om kvinnors ställning vid ett EG-medlemskap:

Allt fler kvinnor uttrycker oro inför en svensk EG-anslutning. Denna oro bottenar i rädsla för att de förhållanden och villkor som gäller för kvinnor i EG-länderna ska komma att bli verklighet även för kvinnor i Sverige. EG-gemenskapens situation är ingen förebild för kvinnor i Sverige.

1988 var andelen yrkesverksamma kvinnor i Sverige 80,1 % medan andelen yrkesverksamma kvinnor i EG-länderna (med undantag för Danmark) visade på en spridning av förvärvsfrekvensen mellan 39,4 och 63,5 %. Samtidigt som statistiken i EG-länderna visar en ökning av kvinnors sysselsättning, har också kvinnors arbetslöshet ute i Europa ökat. Fler kvinnor efterfrågar i dag arbete.

Trots att det har funnits direktiv om lika lön i EG tjänar kvinnliga arbetare i genomsnitt 10 % mindre än manliga. Skillnaderna förklaras delvis av att kvinnor och män är anställda inom olika typer av jobb, att kvinnor har lägre betalda jobb och att kvinnor arbetar inom branscher, som av tradition betalar mindre. Men kvinnor har också lägre lön än män för samma typ av jobb.

Grundläggande faktorer, som främjar kvinnors tillträde till arbetsmarknaden, är infrastrukturen för barnomsorg, för vård av sjuka, för äldre- och handikappomsorg.

Inom EG-länderna varierar barnomsorg för små barn från 2 % till 20 %. Danmark är dock undantag med 48 % behovstäckning. För barn över tre år ser siffrorna bättre ut beroende bl.a. på att flera länder har s.k. småbarnsskola.

I Norden är olika sociala rättigheter och skyldigheter knutna till individen, medan de i andra europeiska länder är knutna till familjen. Detta innebär att kvinnorna oftare är bundna till hemarbete och vårdarbete inom familjen.

Kvinnors ställning i Sverige och i EG-länderna visar på stora skillnader. Det är därför förklarligt att svenska kvinnor känner oro inför ett medlemskap. Många drar den slutsatsen att deras ställning på arbetsmarknaden och deras tillgång till barnomsorg och offentlig service kommer att försämrats vid ett framtida svenskt medlemskap. Många kvinnor vill ha svar på frågor om vad ett medlemskap kommer att innebära för den jämställdhet som är en del av det vi kallar den svenska modellen. Kommer jämställdheten mellan män och kvinnor att urholkas?

För att få svar på dessa frågor bör konsekvensanalyser som görs redovisas avseende effekter för både män och kvinnor.

Dessa konsekvensanalyser måste presenteras på ett för allmänheten lätt-tillgängligt sätt.

För att både kvinnors och mäns olika erfarenheter skall beaktas måste förhandlingsgruppen om svenskt medlemskap bestå av både kvinnor och män.

Jag vill därför fråga Europaministern:

1. Kommer konsekvensanalyser av svenskt medlemskap att göras båda avseende män och kvinnor?
2. Kommer förhandlingsgruppen att bestå av både män och kvinnor?
3. Hur kommer konsekvensanalyserna att presenteras?

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

Anmälan om frågor

5 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 20 februari

1991/92:402 av *Bengt Hurtig* (v) till statsrådet Ulf Dinkelspiel om exportgarantierna till Iran:

Rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen visar att Iran är ett av de länder som visar dålig respekt för dessa rättigheter. Dödsstraff används i ymnig omfattning. Godtyckliga arresteringar, summariska rättegångar mot politiska fångar och tortyr sker oftare än i de flesta andra länder.

Samtidigt är Iran enligt pressuppgifter det land med vilket Sveriges handelsutbyte växer snabbast. De senaste två åren har Sveriges export till Iran tredubblats och förväntas fortsätta att öka. Det kan också noteras att Irans skuld till EKN uppges uppgå till ca 100 milj.kr.

Jag vill därför ställa följande fråga till statsrådet:

Kommer den ökande exporten till Iran att medföra ökning av exportkreditgarantier för handel med detta land?

1991/92:403 av *Göte Jonsson* (m) till statsrådet Bo Könberg om företagshälsovård kombinerad med privat läkarverksamhet:

Företagshälsovården får nya förutsättningar genom statsbidragsförändringen. Detta innebär att många företagshälsovårdsenheter måste se över sin verksamhet. Frågan har uppkommit huruvida man kunde kombinera företagshälsovård med annan privatpraktiserande läkarverksamhet.

I regeringsdeklarationen anges att en friare etableringsrätt för läkare skall införas. Ett led i att förverkliga detta kunde vara att låta läkare som arbetar inom företagshälsovården generellt få tillstånd att bedriva privatpraktiserande verksamhet som komplement till företagshälsan. Detta skulle underlätta för många, framför allt mindre företagshälsovårdsenheter.

Är statsrådet beredd att öka den fria etableringsrätten för läkare så att företagsläkare generellt kan driva privatpraktiserande verksamhet vid sidan av företagshälsovården inom ramen för försäkringssystemet?

1991/92:404 av *Sten-Ove Sundström* (s) till arbetsmarknadsministern om konkurrensen vid infrastrukturupphandlingen:

Arbetslösheten stiger nu snabbt i Norrbotten, lågkonjunkturen slår hårt mot de mindre och medelstora verkstadsföretagen. Det finns därför stora

förhoppningar om att de investeringar som planeras i infrastrukturen skall mildra effekterna av lågkonjunkturen.

Samtidigt ökar oron bland företagen att beställningarna från de statliga verken i ökad utsträckning skall tillfalla företag i Nordnorge och Finland på grund av de regional- och exportstöd som praktiseras i dessa länder. Den snedvridna konkurrenssituationen medverkar nu till att många företag anser det omöjligt att delta i anbudsförfarandet då det inte sker på lika villkor. Därmed äventyras också sysselsättningen.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd vidta åtgärder så att beställningarna till företagen som är ägnade att bygga upp infrastrukturen och skapa sysselsättning i Sverige också tillfaller svenska företag?

1991/92:405 av *Lars Biörck* (m) till statsrådet Bo Könberg om information om rehabiliteringslagstiftningen:

Den nya reformen om rehabilitering innehåller oklarheter avseende arbetsgivarens ansvar. Speciellt bland småföretagare finns en oro för de ekonomiska konsekvenserna av reformen.

Hittills utgivna anvisningar ger inga konkreta svar, och situationen är så ny att personalen på de lokala försäkringskassorna saknar den kunskap som behövs för att kunna ge entydig information.

Helt klart är att arbetsgivaren har en skyldighet att utreda behov av rehabilitering, men oklarheter råder beträffande vem som skall bekosta åtgärder som kan bli följden av denna utredning.

Jag vill med anledning härav fråga:

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidtaga för att skapa enklare och klarare anvisningar för rehabiliteringslagstiftningen?

1991/92:406 av *Sigge Godin* (fp) till justitieministern om åtgärder för att minska antalet illegala vapen:

Enligt uppgift har sedan 1972 och framåt 17 000 vapen anmälts som stulna. Av dessa är fortfarande ca 12 000 på drift. Antalet legala vapen har också ökat märkbart, och en del av dessa vapen hamnar i kriminella kretsar.

Samtidigt som vapenstölderna ökat har antalet väpnade rån ökat mycket kraftigt de senaste åren. Rikskriminalens statistik visar att de väpnade rånen har blivit mer än dubbelt så många sedan 1989. Då rånades 48 banker, 38 postkontor och 137 butiker. Under förra året rånades 117 banker, 78 postkontor och 279 butiker.

En mindre del av vapnen på den illegala marknaden stjäls ur våra mobiliseringsförråd, många av de illegala vapnen stjäls således från privatpersoner.

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att minska antalet illegala vapen?

1991/92:407 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till justitieministern om vårdnaden av barn i vissa fall:

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

Med anledning av en uppmärksammas dom i högsta domstolen angående kidnappade svenska barn ber jag att få ställa följande fråga till justitieministern:

Anmälan om frågor

Vilka åtgärder avser justitieministern vidtaga för att försäkra barn med svenskt medborgarskap att få växa upp dels hos endera föräldern, dels hos den mest lämpade av föräldrarna efter det att äktenskap eller samboskap har upphört?

1991/92:408 av *Monica Öhman* (s) till kommunikationsministern om nedskärningarna inom vägverket:

Vägverket har omorganiserats så att det numera består av en väghållningsenhet och en produktionsenhet. Dessutom har regionerna ändrats så att exempelvis Norrbotten och Västerbotten numera utgör en gemensam region.

För närvarande diskuteras mycket drastiska nedskärningar av vägstationer, maskinpark och bemanning. Det handlar om nedskärningar av vägstationer med 20 % och vad gäller maskiner och personal om det dubbla, ca 40 %.

Vägverket skall naturligtvis bedriva en effektiv verksamhet och även kunna konkurrera på lika villkor med det privata näringslivet. De dramatiska nedskärningar som nu aviseras omöjliggör en fungerande verksamhet och framför allt går det inte att tala om att man skall kunna konkurrera om jobben, utan det leder ovillkorligen till att fler och fler arbetsuppgifter måste övertas av entreprenörer. Mot denna bakgrund vill jag fråga kommunikationsministern om det är statsrådets avsikt att vägverket skall privatiseras.

1991/92:409 av *Ingela Mårtensson* (fp) till justitieministern om åtgärder för att förhindra kidnappning av barn:

Måndagen den 17 februari avgjorde högsta domstolen ett vårdnadsärende som väckt stor upprördhet. Fadern förde ut barnet ur Sverige för tio år sedan mot moderns vilja. Modern fick vårdnaden om barnet vid skilsmässan och har nu berövats denna genom att faderns brott legaliserats. Detta kan inte vara riktigt i ett rättssamhälle.

Mot denna bakgrund vill jag fråga justitieministern:

Vad avser ministern att göra för att förstärka skyddet mot att barn rövas bort och förs ut ur landet?

1991/92:410 av *Eva Johansson* (s) till statsrådet Alf Svensson om svenskt bidrag till återuppbyggnadsarbete i Eritrea:

Biståndsministern meddelade för en tid sedan i ett frågesvar att UD skulle sända en delegation till Eritrea. Delegationens uppdrag var att dels utröna vilka "arbetsrelationer" Sverige bör upprätta med Eritrea, dels undersöka behovet av bistånd till återuppbyggnadsarbetet efter kriget.

Delegationen har nu återvänt, och jag vill därför fråga biståndsministern om resultatet av besöket.

Hur kommer "arbetsrelationerna" med Eritrea att se ut och på vilket sätt kommer Sverige att bidra till återuppbyggnadsarbetet efter kriget?

den 21 februari

1991/92:411 av *Erling Bager* (fp) till finansministern om åtgärder mot byggarbetslösheten:

Underhållet av kommunernas fastigheter och andra investeringar är efterställt på många håll i landet. Behovet av insatser är stort. Samtidigt minskar nybyggnadsinvesteringarna, och arbetslösheten i byggbranschen har ökat.

Vi vet att reparationer och ombyggnader, till skillnad från nyinvesteringar i t.ex. infrastruktur, är arbetsintensiv verksamhet. Ökade kommunala reparations- och ombyggnadsarbeten borde därför vara en bra åtgärd mot byggarbetslösheten. Men vi vet också att en del kommuner i dagsläget inte anser sig ha ekonomiska möjligheter till detta.

Jag vill därför fråga finansminister Anne Wibble följande:

Vilka åtgärder avser finansministern att vidtaga för att underlätta för kommunerna att kunna öka mängden reparations- och ombyggnadsarbeten?

1991/92:412 av *Hans Göran Franck* (s) till utrikesministern om de ekonomiska sanktionerna mot Sydafrika:

En grupp riksdagsledamöter under ledning av Hadar Cars har på regeringens uppdrag besökt Sydafrika.

Enligt pressuppgifter och andra källor skulle det beskedet ha lämnats till företrädare för ANC, att Sverige inom kort kommer att häva de ekonomiska sanktionerna mot Sydafrika.

I anledning härav får jag fråga utrikesminister Margaretha af Ugglas:

Vilka kommentarer har utrikesministern till uppgifterna om hävande av sanktionerna mot Sydafrika och vilket uppdrag har lämnats till riksdagsledamöterna?

1991/92:413 av *Berit Löfstedt* (s) till statsrådet Beatrice Ask om Waldorfskolorna:

Avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om "överlevnadsbidrag" till Waldorfskolorna i avvaktan på att det nya statsbidragssystemet för friskolorna träder i kraft?

1991/92:414 av *Margareta Viklund* (kds) till statsrådet Bo Könberg om den förebyggande hälso- och sjukvården:

Sverige har en långtgående och väl utvecklad förebyggande verksamhet inom hälso- och sjukvården. Som exempel kan nämnas distriktssköterskans verksamhet inom primärvården samt mödra- och barnhälsovårdens verksamhet.

I samband med att husläkaren alltmer introduceras i hälso- och sjukvården och den nya vårdutredningen börjar ta form, vill jag fråga statsrådet om regeringen även tänker belysa den förebyggande verksamheten i de sammanhangen.

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

Anmälan om frågor

1991/92:415 av *Charlotte Branting* (fp) till socialministern om den tillfälliga föräldraförsäkringen:

Den tillfälliga föräldrapenningen är konstruerad för en familj med både en mamma och en pappa. Verkligheten är för många en annan. I dag lever 12 % av alla barn med bara en förälder. Barnet har säkert oftast kontakt med den andre föräldern, men möjligheten för denne att hjälpa till med den dagliga vårdnaden är ofta begränsad. Vid t.ex. vård av sjukt barn bär de flesta ensamstående ansvaret helt själva.

Det finns därför mycket som talar för att fler bör kunna få del av försäkringen. Den trånga krets av anhöriga – mamman, pappan eller styvföräldern – som i dag kan få tillfällig föräldrapenning bör utvidgas. Ersättningen skulle då självfallet utgå efter den sjukpenningklass som den anlitade släktingen befinner sig i. Detta skulle också kunna leda till att småbarnsföräldrar, och kanske då speciellt ensamstående, blev mer attraktiva på arbetsmarknaden. Reformen leder kanske inte till bokföringsmässiga besparingar, men den ökar de ensamstående föräldrarnas möjlighet till att uppnå en bättre ställning på arbetsmarknaden.

Med anledning av det ovan anförda vill jag ställa följande fråga:

Avser regeringen ta initiativ för att öka personkretsen inom den tillfälliga föräldraförsäkringen?

1991/92:416 av *Margitta Edgren* (fp) till statsrådet Bo Könberg om efterbehandlingen vid operation av bröstcancer:

Omhändertagandet av kvinnor med bröstcancer är bra generellt sett. Tidig upptäckt med hjälp av mammografi fungerar. Behandlingsmetoderna har utvecklats över tiden. Men det finns moment i efterbehandlingen som bör förbättras.

Sjukvården måste bli bättre på det psykiska omhändertagandet efter en operation. Ansvaret för detta delas av öppen och sluten sjukvård, frivilliginsatser, vänner och anhöriga.

Ett ytterligare moment i efterbehandlingen som inte är bra är tillgången till behandling med lymfdränage. Behoven är stora, eftersom de flesta kvinnor som opererats får en svullen arm på grund av lymfstagnation i armen. Det råder en brist på utbildade terapeuter för detta. Dessutom ersätts behandlingen inte via sjukförsäkringssystemet. Den nödvändiga behandlingen blir dyr och många har inte råd. De lider i tysthet och måste till slut sjukskriva sig.

Fråga:

Ämnar ministern ta initiativ så att lymfdränagebehandling av lymfterapeuter blir utvärderad för att riksdagen skall kunna ta ställning till en eventuell anslutning av terapeuterna till sjukförsäkringssystemet?

Anmälan om frågor

1991/92:417 av *Berit Oscarsson* (s) till utbildningsministern om nordiska frågor i läroplanskommittén:

Det är av stor betydelse att skolan förmedlar kunskaper om det nordiska kulturarvet, de nordiska språken och det nordiska samarbetet. I regeringens nya direktiv till läroplanskommittén omnämns inte något om Norden.

Avser utbildningsministern att ge läroplanskommittén i uppdrag att även behandla de nordiska frågorna i det fortsatta arbetet?

1991/92:418 av *Ines Uusmann* (s) till kommunikationsministern om Arlandabanan:

Curt Nicolin har nu kommit fram till samma slutsats om Arlandabanan som den tidigare socialdemokratiska regeringen, nämligen att ett bolag skall bildas som äger banan och att trafikeringsrätten skall upphandlas i konkurrens.

Med anledning därav skulle jag vilja ställa följande fråga till kommunikationsminister Mats Odell:

Avser regeringen nu att skyndsamt sätta i gång byggandet av Arlandabanan?

1991/92:419 av *Mats Hellström* (s) till utrikesministern om Östersjösamarbetet:

Den förutvarande svenska socialdemokratiska regeringen har engagerat sig starkt för att åstadkomma ett samarbete kring Östersjöns alla länder och regioner. Det gäller ett samarbete mellan regeringarna, men som också omfattar många delar av det civila samhället, allt från universitet och högskolor, fackliga organisationer, folkrörelser, handelskamrar, kultursamarbete, kommuner, turism, ungdomsutbyte, etc. och där en kärna till det gemensamma engagemanget är att rädda Östersjön som ett levande hav.

Den danske och den tyske utrikesministern inbjuder nu den 5–6 mars till ett möte för hela Östersjöregionen i syfte att främja Östersjösamarbetet.

Är den svenska regeringen beredd att i detta sammanhang ta initiativ för att stärka och fördjupa Östersjösamarbetet genom att delta i skapandet av ett Östersjöråd, så som nu föreslås från en rad olika håll?

1991/92:420 av *Ingela Thalén* (s) till arbetsmarknadsministern om arbetsmarknadsinsatser för ungdomar:

Med anledning av arbetsmarknadsminister Börje Hörnlunds presentation i kammaren av nya insatser för ungdomar, skulle jag vilja ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Avser regeringen att föreslå ett praktisksystem som innebär att ungdomar skall utföra arbete utan avtalsenlig lön och utan att vara anställda?

1991/92:421 av *Ingela Thalén* (s) till kommunikationsministern om uttalande om delpensionen:

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

I en intervju i tidningen Statsanställd nr 3 i år säger kommunikationsminister Mats Odell att delpensionen kunnat räddas om staten haft effektivare betalningssätt.

Med anledning därav skulle jag vilja ställa följande fråga till kommunikationsminister Mats Odell:

Avser regeringen att föreslå förändringar av de statliga betalningssystemen för att kunna rädda delpensionen?

1991/92:422 av *Ingegerd Sahlström* (s) till kommunikationsministern om planerat tunnelbygge genom Hallandsåsen:

Det har uppgivits att olika byråkratiska hinder föreligger innan byggandet av tunneln genom Hallandsåsen, såsom en del i västkustbanan, kan komma i gång.

Med anledning därav skulle jag vilja ställa följande fråga till kommunikationsminister Mats Odell:

Avser kommunikationsministern att vidta några åtgärder så att tunnelbygget snarast kan komma i gång?

1991/92:423 av *Hans Gustafsson* (s) till kommunikationsministern om televerkets investeringar:

I uttalanden från televerket som refererats i massmedia har angivits att verket på grund av riksdagens beslut angående televerkets taxor tvingats avstå från planerade investeringar på 2 miljarder kronor och dessutom beslutat friställa tusentals personer. Riksdagens beslut innebar att den tidpunkt då televerket inom en viss ram självt skall fastställa taxorna flyttades fram sex månader. Därmed skulle taxorna för denna tid fastställas av regeringen.

Mot bakgrund härav vill jag ställa följande fråga till kommunikationsministern:

Vad innebär riksdagens och regeringens beslut i intäktsbortfall för televerket, och delar kommunikationsministern den av televerket framförda uppfattningen att riksdagens beslut är en väsentlig orsak till televerkets avbrytande av sin investeringsplan och omfattande friställning av personal?

1991/92:424 av *Björn Samuelson* (v) till arbetsmarknadsministern om arbetsmarknadsinsatser för handikappade:

Vid en intervju med länsarbetsdirektören i Stockholms lokalradio den 21 februari 1992 lät denne meddela att man inte längre skall göra insatser för handikappade, sjuka och missbrukare. Han prioriterade bort dessa grupper när det gäller länsarbetsnämndens verksamhet.

Jag kan förstå att sjuka inte skall behöva arbeta. Men jag anser att det är cyniskt att bortse från handikappades behov av arbete. Ett handikapp medför fortsättningsvis att man inte kan påräkna några arbetsmarknadspolitiska insatser.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är:

Vilka insatser kommer regeringen att vidta för att arbetsmarknadsstyrelsen inte skall prioritera bort insatser för handikappade?

1991/92:425 av *Karl-Göran Biörsmark* (fp) till utrikesministern om sanktionspolitiken mot Sydafrika:

Situationen i Sydafrika har under senare år genomgått stora förändringar. President de Klerk har startat en konstruktiv dialog med den svarta majoriteten vilket naturligtvis välkomnats av ANC och andra organisationer som arbetar för apartheidsystemets avskaffande.

Samtidigt får vi rapporter om brutala våldshandlingar som utgör ett allvarligt hot mot förändringsprocessen. Bakom våldet finns djupa orättvisor, omänskliga och förnedrande levandsvillkor som apartheidsystemet skapat.

Enligt utrikesutskottet kan inte sanktionerna gentemot Sydafrika lyftas förrän "faktiska och konkreta steg och åtgärder, som är djupgående och oåterkalleliga" är ett faktum (1990/91:UU7). Under senare tid har det dock förekommit uppgifter i pressen om att förändringar av politiken när det gäller sanktioner gentemot Sydafrika är nära förestående.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Avser utrikesministern ta några initiativ för att förändra den nuvarande svenska politiken när det gäller gentemot Sydafrika innan en övergångsregering med representanter för den svarta befolkningen trätt i kraft?

1991/92:426 av *Ingela Mårtensson* (fp) till jordbruksministern om biologisk riskforskning:

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala tillfördes 1986 genom ett särskilt riksdagsbeslut resurser för att långsiktigt upprätthålla och utveckla kompetens i biologisk riskforskning, främst avseende lågdoseffekter av radioaktiv strålning. Verksamheten bedrivs i dag vid Enheten för experimentell patologi och riskforskning (EPR).

SLU har, till följd av budgetpropositionens krav på besparingar, föreslagit att EPR och den forskning som där bedrivs skall avvecklas. Detta innebär en besparing på ca 2,5 milj.kr.

Enligt min mening vore det utomordentligt olyckligt att avveckla den grundforskning som bedrivs vid EPR. Inte minst vetenskapen om den undermåliga kärnkraftssäkerheten på många håll i det forna Östeuropa gör det angeläget att snarare öka än minska kunskapen om radioaktiva skador. Det är därför angeläget att EPR får fortsätta sin verksamhet och rimligt att medlen för detta anslås inom ramen för annan strålskyddsforskning.

Avser jordbruksministern att vidtaga åtgärder för att forskningen vid Enheten för experimentell patologi och riskforskning skall kunna fortsätta?

6§ Kammaren åtskildes kl. 13.02.

Prot. 1991/92:68
21 februari 1992

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Gunborg Apelgren

Innehållsförteckning

Fredagen den 21 februari

1 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet . . .	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Bordläggning	1
4 § Anmälan om interpellationer	
1991/92:112 av Eva Zetterberg (v) om kidnappade barn	2
1991/92:113 av Berith Eriksson (v) om det kurdiska folket . .	3
1991/92:114 av Birgit Henriksson (m) om kidnappade barn . .	3
1991/92:115 av Martin Nilsson (s) om ungdomars situation . .	5
1991/92:116 av Kristina Svensson (s) om kvinnors ställning vid ett EG-medlemsskap	6
5 § Anmälan om frågor	
1991/92:402 av Bengt Hurtig (v) om exportgarantierna till Iran	7
1991/92:403 av Göte Jonsson (m) om företagshälsovård kombi- nerad med privat läkarverksamhet	7
1991/92:404 av Sten-Ove Sundström (s) om konkurrensen vid infrastrukturupphandlingen	7
1991/92:405 av Lars Biörck (m) om information om rehabilitite- ringslagstiftningen	8
1991/92:406 av Sigge Godin (fp) om åtgärder för att minska an- talet illegala vapen.	8
1991/92:407 av Elisabeth Fleetwood (m) om vårdsnaden av barn i vissa fall	9
1991/92:408 av Monica Öhman (s) om nedskärningarna inom vägverket.	9
1991/92:409 av Ingela Mårtensson (fp) om åtgärder för att för- hindra kidnappning av barn.	9
1991/92:410 av Eva Johansson (s) om svenskt bidrag till åter- uppbyggnadsarbete i Eritrea	9
1991/92:411 av Erling Bager (fp) om åtgärder mot byggarbets- lösheten.	10
1991/92:412 av Hans Göran Franck (s) om de ekonomiska sanktionerna mot Sydafrika.	10
1991/92:413 av Berit Löfstedt (s) om Waldorfskolorna.	10
1991/92:414 av Margareta Viklund (kds) om den förebyggande hälso- och sjukvården	10
1991/92:415 av Charlotte Branting (fp) om den tillfälliga föräld- raförsäkringen	11
1991/92:416 av Margitta Edgren (fp) om efterbehandlingen vid operation av bröstcancer	11

1991/92:417 av Berit Oscarsson (s) om nordiska frågor i läro-	
planskommittén	12
1991/92:418 av Ines Uusmann (s) om Arlandabanan	12
1991/92:419 av Mats Hellström (s) om Östersjösamarbetet ..	12
1991/92:420 av Ingela Thalén (s) om arbetsmarknadsinsatser	
för ungdomar	12
1991/92:421 av Ingela Thalén (s) om uttalande om delpensio-	
nen	13
1919/92:422 av Ingegerd Sahlström (s) om planerat tunnel-	
bygge genom Hallandsåsen	13
1991/92:423 av Hans Gustafsson (s) om televerkets investe-	
ringar	13
1991/92:424 av Björn Samuelson (v) om arbetsmarknadsinsat-	
ser för handikappade.	13
1991/92:425 av Karl-Göran Biörsmarck (fp) om sanktionspoli-	
tiken mot Sydafrika.	14
1991/92:426 av Ingela Mårtensson (fp) om biologisk riskforsk-	
ning	14

